Discursul candidatului la funcția de Prim-ministru al Republicii Moldova, Vasile Tofan, susținut în plenul Parlamentului

Dragi cetățeni,

Stimați deputați,

Sunt onorat să mă aflu azi aici și să avem această dezbatere importantă. Voi sunteți oamenii aleși de cetățeni să le reprezinte nu doar așteptările, ci și grijile. Oameni diferiți, cu nevoi diferite, de profesii diferite, oameni cu viziuni de dezvoltare diferite, și-au pus încrederea că dumneavoastră veți fi vocea lor. Discuția de azi e importantă, pentru că fiecare dintre voi, aleși ai poporului, aduceți aici vocea acestor oameni.

Astăzi vă prezint programul de guvernare și echipa care îl va realiza. Acest program nu este o strategie de sertar sau o lucrare academică cu idei frumoase, ci pornește de la o întrebare simplă: putem construi Republica Moldova ca pe o țară în care tinerii vor să trăiască, să-și crească copiii și să investească sau ne mulțumim să pierdem în continuare oameni și oportunități? Răspunsul depinde de noi.

Planul pornește de la o diagnoză fără ocolișuri: problemele sunt serioase, iar deciziile nu mai pot fi amânate. Contorul acțiunilor nu e în ani, e în zile și ore. Fiecare zi trebuie să devină un termen-limită pentru a găsi și implementa soluții. **Orice întârziere are un cost real: în fiecare zi, încă un tânăr poate decide să-și construiască viața în altă țară, iar încă un investitor poate alege o altă piață. Timpul pierdut ne costă viitorul.**

Problemele sunt multe și grele. Sunt chiar copleșitoare. Dar nu sunt de nedepășit. **Am un plan pentru această țară și sunt hotărât să mă bat pentru o economie mai puternică, pentru un stat mai eficient și pentru o viață mai bună pentru oameni.**

Lista provocarilor e lungă. Da, trebuie să recunoaștem că avem un deficit bugetar de 20 miliarde de lei. Cheltuielile au crescut de la 49 la 92 miliarde în ultimii cinci ani, iar investițiile nu au ținut pasul. Crizele ne-au forțat să dublăm costurile pentru protecție socială - jumătate din creșterea costurilor este cu destinație socială. Statul a trebuit să

ajute oamenii, ridicând pensiile sau plătind ajutoare la contor, însă asta nu a adus creștere - am împărțit din ce am adunat, dar nu am produs în plus.

Sistemul de pensii și asigurări sociale e dependent de buget, cu un deficit la BASS de 3.6 miliarde de lei, plus 15 miliarde in prestatii sociale. Dacă nu vom găsi soluții pentru a schimba raportul de 1.1 angajați per pensionar, atunci lucrurile vor continua să se agraveze.

La toate aceste probleme se adaugă provocarea demografică și oboseala oamenilor de crize regionale și globale. Societatea îmbătrânește, forța de muncă este tot mai puțină, iar tehnologiile de inteligență artificială perturbă tot ce știm și am învățat. Am reușit în ultimii ani să deschidem piața europeană, însă nu avem o ofertă exportabilă suficient de bună încă.

Tensiunea economică este amplificată și de tensiunea politică. Cetățenii au trecut prin 2 ani de alegeri complicate și au ținut piept încercărilor Rusiei de a semana haos. Aceste alegeri au reconfirmat direcția Europeană, dar au adus și divizare, frustrare și oboseală. Iar abuzurile recente din unele întreprinderi de stat au acutizat sentimentul de nedreptate.

Înțeleg revolta și supărarea. O simt și eu, familia mea, prietenii și vecinii mei. Dar știu că acestea vin din dorința de schimbare, nu din dorința de a distruge. Și e important sa nu risipim efortul imens care a adus Moldova atât de aproape de aderarea la UE - o etapă de necrezut cu câțiva ani în urmă.

Statul are nevoie de oameni capabili. Nu vrem ca ei să plece peste hotare pentru salarii mai mari. De aceea, nu trebuie să punem toate discuțiile într-un singur coș de emoții. Oamenii competenți trebuie plătiți corect, iar privilegiile și câștigurile nejustificate trebuie eliminate.

Avem **două tensiuni mari - economică și politică - și o singură fereastră de oportunitate pentru anii ce urmează**. Nu are rost să negăm că trecem printr-o criză. Întrebarea este dacă rămânem blocați în confuzie și frustrare sau putem folosi acest moment pentru a repara și a merge înainte.

Vă propun acest program de activitate nu ca pe o soluție perfectă, ci ca pe o soluție implementabilă. Vreau ca împreună să găsim echilibrul între schimbările necesare și stabilitatea fundamentului. Să facem reparație capitală, dar să nu zdruncinăm pereții. Nu suntem prima țară care trece prin astfel de provocări. Alte țări mici - Irlanda, Estonia, Noua Zeelandă au avut asemenea momente complicate și au ieșit victorioase din ele. Știu că orice comparație nu e perfectă, însă astfel de exemple ne încurajează.

Avem tot ce ne trebuie pentru creștere - oameni harnici, piață europeană deschisă, potențial digital, un început de revitalizare în 2026. Acum trebuie să punem oamenii, banii și instituțiile în aceeași direcție – spre creștere, cu o viteză și disciplină mai mare.

Stimați deputați,

Programul pe care îl aveți în față are 147 de pagini. Nu voi încerca să îl citesc astăzi, capitol cu capitol. Nu cred că ar fi util.

Nu voi merge nici minister cu minister, bifând domenii și enumerând acțiuni. Problemele oamenilor nu urmează organigrama Guvernului.

Un antreprenor nu este interesat dacă un blocaj ține de Ministerul Economiei, al Finanțelor, al Mediului sau de o agenție. El vrea să știe în cât timp primește o autorizație și dacă poate investi în condiții previzibile.

Un fermier nu este interesat cine administrează stația de irigare, cine emite actul permisiv și cine gestionează finanțarea europeană. El are nevoie de apă, acces la capital și piață pentru producția sa.

Un pacient nu trebuie să cunoască mașinăria complicata dintre minister, CNAM, medicul de familie și spital. El trebuie să ajungă la serviciul medical potrivit, la timp.

Iar un părinte nu este interesat de ce lipsește profesorul sau locul la creșă. El așteaptă o soluție.

De aceea, voi prezenta programul prin cinci întrebări:

1. **Cum repornim economia?**
2. **Cum folosim aderarea la Uniunea Europeană pentru a moderniza țara?**
3. **Cum facem statul mai eficient și mai echitabil?**
4. **Cum protejăm pacea, democrația și legea?**
5. **Și cum se vor vedea toate acestea în viața oamenilor?**

1. O economie care produce mai mult

În primul trimestru, am crescut cu numai 0,4%. Importăm aproape de trei ori mai mult decât exportăm. Investițiile publice sunt la sub 1% din PIB.

Aceste cifre vin peste probleme structurale pe care nu le mai putem amâna: o piață internă mică, o populație în scădere, deficit de forță de muncă, capital insuficient, o agricultură vulnerabilă la secetă și o economie care exportă prea multă materie primă și prea puțină valoare adăugată.

Motoarele vechi ale economiei încetinesc. Agricultura tradițională, cablajele și exporturile spre Est nu mai pot susține singure creșterea. Motoare noi există – tehnologie, servicii, procesare agro-alimentară, energie, turism, industrii creative – dar operează la turatii încă prea mici și insuficient finanțate.

Provocarea este enormă. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume.

Dar nici nu accept ideea că Moldova este condamnată la stagnare și eșec.

Pesimismul e cea mai periculoasă boala a unei economii. Dacă antreprenorii nu au încredere, amână investițiile. Dacă oamenii nu văd oportunități, pleacă. Dacă instituțiile nu decid, capitalul merge în altă parte.

De aceea, prioritatea de pornire a acestui Guvern este să readucă încrederea, energia și inițiativa în economie. Nu prin discursuri optimiste, ci prin decizii care le arată oamenilor că merită să investească, să muncească și să construiască aici.

În ritmul actual, nu putem recupera diferența față de economiile europene. Nu putem finanța durabil salarii, pensii, spitale, educație, infrastructură și securitate doar distribuind aceleași resurse limitate.

Trebuie să producem mai multă valoare aici, în Moldova.

Valoarea economica nu se creează în ministere. Se creează în fabrici, în ferme, în companii IT, în ateliere, în construcții, în servicii și în întreprinderile mici și mari.

Rolul Guvernului este să asigure reguli stabile, proprietate protejată, infrastructură, concurență corectă și acces la piețe. Și, foarte important, să nu consume inutil timpul, capitalul și energia oamenilor.

Reguli simple pentru antreprenorii de bună-credință

Ambiția noastră este ca Republica Moldova să devină cea mai prietenoasă țară europeană pentru antreprenori.

Această ambiție nu se măsoară printr-un slogan. Se măsoară în zilele necesare pentru a deschide și extinde o afacere, în costul conformării, în numărul de raportări, în timpul petrecut la vamă și în predictibilitatea controalelor.

O companie transmite deja statului informații despre fondatori, angajați, venituri, taxe, importuri și autorizații. Nu este normal să aducă aceleași certificate mai multor instituții.

Până în 2028, interacțiunile fiscale și vamale prioritare trebuie să fie digitale. Principiul „o singură dată” trebuie aplicat efectiv: dacă statul deține o informație, nu o mai cere cetățeanului sau întreprinderii.

Vom revizui actele permisive și raportările. O autorizație care nu protejează un interes public clar trebuie eliminată sau înlocuită cu o notificare.

Și vom schimba modul în care se fac controalele.

O întreprindere care lucrează corect nu trebuie controlată repetat doar pentru că este vizibilă și ușor de găsit, în timp ce activitățile cu risc ridicat rămân în afara atenției.

Și vreau să spun un lucru foarte clar.

Într-un litigiu fiscal obișnuit, statul nu trebuie să vină cu mascați la șase dimineața peste un antreprenor, în fața copiilor și a familiei sale.

Forța statului trebuie folosită acolo unde există un pericol real – crimă organizată, violență, fraudă gravă – nu ca instrument de intimidare într-o dispută contabilă sau fiscală de rutină.

Legea trebuie aplicată. Dar trebuie aplicată proporțional și cu bun-simț.

Digitalizarea serviciilor va fi evaluată prin experiența utilizatorului, nu prin numărul platformelor lansate.

Până în 2029, zece dintre cele mai importante evenimente de viață și de afaceri trebuie digitalizate complet – de la cerere până la decizie – iar serviciile publice prioritare trebuie să fie disponibile online.

Capital pentru companiile care vor să crească

O economie nu poate crește fără capital.

Vom extinde garanțiile și creditele investiționale, vom dezvolta fondurile de investiții și de capital de risc și vom atrage mai mult capital privat alături de banii publici și europeni.

Exporturile de produse și servicii tehnologice sunt astăzi de aproximativ un miliard de euro. Obiectivul este să ajungă la două miliarde de euro până în 2029.

Cel puțin zece companii locale vor fi pregătite pentru listare la bursă. Vom crea și instrumente prin care economiile diasporei să poată finanța companii și proiecte productive din Republica Moldova.

Piața noastra internă este mică. Tocmai de aceea, o companie construită aici trebuie să poată ajunge repede pe piața europeană.

Accesul juridic la piața unică nu este suficient. Un producător trebuie să poată testa și certifica în Moldova, la un cost rezonabil, că produsul său respectă standardele europene.

Vom investi în laboratoare, certificare și infrastructura calității. Vom digitaliza serviciile vamale și vom reduce costurile pentru operatorii care respectă regulile.

Și diplomația va avea obiective economice.

Misiunile din piețele prioritare vor avea planuri anuale privind investițiile și exporturile. Nu vom evalua o ambasadă doar prin numărul de întrevederi organizate. Contează și câte investiții a facilitat, câte probleme ale exportatorilor a rezolvat și ce piețe a ajutat să fie deschise.

Reguli fiscale predictibile și disciplină bugetară

Antreprenorii au nevoie de predictibilitate. Statul are nevoie de venituri. Iar societatea are nevoie de echitate.

Până în 2029, deficitul bugetar raportat la PIB trebuie redus cu cel puțin două puncte procentuale față de nivelul din 2026. Încasările fiscale, raportate la PIB, trebuie să crească cu cel puțin două puncte procentuale.

Nu putem obține aceste rezultate punând mereu o presiune mai mare asupra acelorași contribuabili care deja plătesc corect.

Trebuie să reducem economia informală, munca nedeclarată, salariile în plic și evaziunea. Trebuie să evaluăm excepțiile fiscale și să le păstrăm numai pe cele care produc un beneficiu economic sau social mai mare decât costul lor.

Vom revizui sistematic cheltuielile publice. Nu pentru a mai produce niște rapoarte, ci pentru a lua decizii: închiderea unui program care nu funcționează, reducerea unui cost, schimbarea unui mecanism sau transferul banilor către o prioritate mai importantă.

Fiecare leu cheltuit pentru o structură care dublează funcția alteia este un leu care nu ajunge într-o școală, într-un serviciu medical, într-un drum sau într-un serviciu social.

Nu voi promite că taxele și regulile fiscale nu se vor schimba. Avem nevoie de reformă fiscală. Ar fi neserios și iresponsabil să pretindem contrariul.

Pot însă să îmi asum că schimbările vor fi consultate, că deciziile vor fi explicate și că nu vom trata întreprinderile corecte ca pe cea mai simplă sursă de venit suplimentar.

Orice modificare importantă va fi analizată după trei criterii: efectul asupra investițiilor, asupra locurilor de muncă și asupra veniturilor publice.

Investiții publice mai mari, dar mai bine gestionate

Investițiile publice trebuie să crească de la aproximativ 0,9% la 2% din PIB în următorii doi ani.

Dar nu avem nevoie de mai multe șantiere începute și înghețate. Avem nevoie de proiecte bine pregătite, finanțate integral și finalizate la timp.

Un drum neterminat, un spital fără personal sau o rețea de apă fără operator nu reprezintă un rezultat.

Planul de Creștere al Uniunii Europene pune la dispoziția Republicii Moldova 1,9 miliarde de euro. Aproximativ o patrime sunt granturi, iar restul – împrumuturi în condiții avantajoase.

Acești bani trebuie transformați în drumuri, poduri, sisteme de apă, infrastructură energetică, spitale, școli și condiții mai bune pentru investiții.

Fiecare proiect strategic va avea un responsabil, un calendar, un buget complet și raportare publică asupra progresului.

Agricultura – de la compensații la investiții

Agricultura arată foarte bine diferența dintre a aloca bani și a schimba un model economic.

Din 2021, Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural a crescut cu aproximativ 70%, ajungând la 1,9 miliarde de lei în 2025. Peste 8.200 de fermieri au beneficiat de sprijin, iar 61% dintre beneficiari au fost fermieri micro.

Acest sprijin a fost necesar. Au existat secete, înghețuri, inundații, șocuri energetice.

Dar nu putem rămâne într-un model în care vine seceta, se pierde recolta, agricultorii protestează și blochează vămile, iar Guvernul caută în grabă bani pentru compensații. Nu este un model sustenabil.

Până în 2029, programul prevede mobilizarea a cel puțin 7 miliarde lei în investiții publice și private în sectorul agroalimentar.

Minim 70% din resursele intervențiilor investiționale vor fi orientate spre modernizare, procesare, irigare, tehnologizare și valoare adăugată.

AIPA va fi reorganizată și pregătită pentru administrarea fondurilor europene. Registrul Fermierilor și sistemul de identificare a parcelelor trebuie să devină funcționale.

Aceasta este condiția pentru ca agricultorii moldoveni să poată accesa treptat instrumente apropiate de cele disponibile fermierilor din Uniunea Europeană.

Schimbarea pe care o urmărim este simplă, dar și provocătoare:

Nu doar cât compensăm pierderile după secetă, ci cât investim pentru ca următoarea secetă să producă pierderi mai mici.

Nu doar câte tone de grâu sau fructe exportăm, ci cât procesăm aici și cât venit rămâne în țară.

Nu doar cât de mare este fondul de subvenționare, ci câtă productivitate și ce venit suplimentar produce fiecare leu.

Apa va fi tratată ca o resursă strategică. Guvernul nu poate produce ploaie. Dar poate reabilita sisteme de irigare, dezvolta capacități de captare și stocare, reduce pierderile și administra mai bine resursele existente.

Infrastructură și energie pentru o economie competitivă

Aproximativ 48% din rețeaua de drumuri naționale este evaluată ca fiind în stare proastă.

Obiectivul este reabilitarea sau modernizarea a cel puțin 100 de kilometri pe an și minim 300 de kilometri până în 2029. O parte mai mare din bugetul de întreținere trebuie orientată spre prevenție, nu spre reparații făcute după ce drumul s-a degradat complet.

Calea Ferată are probleme financiare și operaționale structurale. Acoperirea periodică a pierderilor, fără schimbarea modelului de funcționare, doar amână problema.

Vom separa administrarea infrastructurii de operarea serviciilor și vom concentra investițiile pe coridoarele cu justificare economică și strategică.

În apă și canalizare, prioritatea este regionalizarea serviciilor. Nu este suficient să construiești rețeaua. Trebuie să existe un operator capabil, resurse pentru întreținere și un serviciu care funcționează și peste zece ani.

În energie, obiectivul este un sistem sigur, flexibil și mai puțin dependent.

Linia Vulcănești–Chișinău trebuie pusă în funcțiune până la sfârșitul lunii august 2026, iar interconectarea Suceava–Bălți – până în 2028.

Tot până în 2028, programul prevede cel puțin 1.200 MWh de capacități de stocare în baterii, minimum 100 MW de centrale flexibile noi și o pondere a energiei regenerabile de peste 35%.

Aceasta înseamnă mai puțină dependență de o singură sursă și mai multă stabilitate pentru familii și întreprinderi.

Nu pot promite că prețurile internaționale la gaz și energie nu vor crește. Niciun Guvern nu controlează piețele globale.

Putem însă diversifica sursele, încheia contracte mai stabile, crește producția internă, investi în eficiență energetică și proteja mai bine consumatorii vulnerabili.

Nici mediul nu este o temă separată de economie.

Apa poluată, gunoiștile neautorizate, degradarea solului și seceta produc costuri pentru sănătate, agricultură, comunități și întreprinderi. De aceea, gestionarea deșeurilor, apa, aerul, împădurirea și adaptarea climatică sunt investiții economice, nu doar obligații de mediu.

Primul angajament este clar: **să creștem capacitatea Republicii Moldova de a produce, a investi și a exporta, păstrând disciplina financiară și protejându-i pe cei vulnerabili.**

2. Aderarea la Uniunea Europeană ca program de modernizare

A doua întrebare este cum folosim procesul de aderare pentru a moderniza țara.

Obiectivul mandatului este sa fim pregatiti de finalizarea negocierilor și pregătirea semnării Tratatului de Aderare până la sfârșitul anului 2028.

Este un calendar ambițios. Nu va fi realizat prin declarații, ci prin legi aplicate, instituții funcționale și proiecte executate la timp.

În anul 2026 trebuie să deschidem toate cele șase clustere de negociere, iar rata anuală de implementare a angajamentelor trebuie să depășească 90%.

Dar nu vreau să măsurăm aderarea doar prin numărul de legi votate.

O lege europeană transpusă și adoptată, dar neaplicată, nu schimbă viața oamenilor. Uneori, doar adaugă o nouă obligație pe hârtie.

Fiecare regulă nouă trebuie să vină cu instituția care o aplică, oamenii necesari, un buget realist, sisteme funcționale și perioade de tranziție acolo unde costurile de conformare sunt prea mari. Convergența europeană nu înseamnă însă copiere oarbă. Înseamnă reguli aplicate practic, cu resurse reale și fără costuri inutile. Iar acolo unde adaptarea cere investiții mari, vom negocia timp și sprijin din partea Uniunii Europene.

Vom consolida echipele din ministere și vom pregăti funcționarii care negociază și aplică legislația europeană. Aderarea nu se face doar cu voință politică. Se face cu expertiză, disciplină și multă muncă.

Vom urmări și integrarea graduală înainte de aderare – în piața energetică, sistemele de plăți, transport, cercetare, educație și servicii digitale.

Oamenii și întreprinderile nu trebuie să aștepte ziua formală a aderării pentru a simți beneficiile.

Diplomația va lucra sistematic cu toate cele 27 de state membre. Vom continua parteneriatul strategic cu România, cooperarea cu Ucraina și relațiile cu statele membre, Statele Unite și ceilalți parteneri ai Republicii Moldova.

Vom susține o pace dreaptă și durabilă pentru Ucraina. Securitatea noastră este legată direct de rezistența Ucrainei și de stabilitatea regiunii.

În același timp, nu dorim să aderăm la Uniunea Europeană doar cerând sprijin. Avem responsabilitatea de a construi o economie competitivă și instituții serioase, care contribuie la puterea Uniunii.

3. Un stat eficient, digital și echitabil

A treia întrebare este cum trebuie să funcționeze statul.

De prea multe ori, statul îi cere cetățeanului să fie mai organizat decât este el însuși.

Îi cere documente pe care o altă instituție deja le are. Îl trimite de la un ghișeu la altul. Cere întreprinderilor raportări repetitive. Menține instituții cu responsabilități suprapuse și finanțează programe fără să măsoare rezultatul.

În condițiile demografice și bugetare actuale, acest model nu mai poate continua.

Statul trebuie să fie mai mic acolo unde dublează funcții și mai puternic acolo unde este indispensabil – securitate, justiție, infrastructură, educație, sănătate și protecția celor vulnerabili.

Vom face un audit funcțional al administrației centrale, al agențiilor și al instituțiilor subordonate.

Nu va fi încă un raport pentru sertar.

Vom identifica funcțiile inutile, suprapunerile și programele care nu justifică banii cheltuiți. Unele instituții vor fi reorganizate sau comasate. Nu am iluzia că va fi ușor, dar cele care și-au pierdut utilitatea vor fi lichidate.

Fiecare instituție va explica de ce este indispensabilă. Fiecare structură va găsi argumente pentru a rămâne exact așa cum este. Rezistența va fi mare.

Înțeleg și oamenii care se tem pentru locul lor de muncă. Orice reformă administrativă trebuie făcută corect, cu reguli clare și respect pentru cei afectați.

Dar a păstra toate structurile doar pentru a evita decizii dificile ar fi iresponsabil. Sunt hotărât să ducem aceste reforme până la capăt.

Nu vom aplica reduceri mecanice. Să tai fără a analiza personalul dintr-o instituție care gestionează aderarea, securitatea cibernetică sau investițiile europene poate costa mai mult decât economia obținută.

Vom proteja funcțiile critice și competențele rare. Dar sistemul de salarizare trebuie să fie transparent, coerent și explicabil contribuabilului.

Nu voi tolera remunerații excesive, sporuri opace sau excepții create prin portițe.

Competențele rare pot fi plătite competitiv. Responsabilitatea mare poate fi remunerată corespunzător. Dar criteriile trebuie să fie publice, iar plata legată de responsabilitate și performanță.

Statul nu poate cere contribuabilului disciplină dacă nu începe cu propria disciplină.

Digitalizarea în jurul omului

Serviciile vor fi organizate în jurul vieții omului și a întreprinderii, nu în jurul structurii instituțiilor.

Digitalizarea nu înseamnă să publicăm formularul vechi pe internet și să-i cerem omului să îl tipărească, să îl semneze și să îl aducă tot la ghișeu.

Înseamnă să refacem procesul de la început.

La nașterea unui copil, la deschiderea unei afaceri, la cumpărarea unei locuințe, la pensionare sau la solicitarea unei prestații, omul trebuie să aibă o interacțiune coerentă cu statul, chiar dacă în spate lucrează mai multe instituții.

Platforma EVO va deveni punctul principal pentru documente, plăți, notificări și servicii. Registrele trebuie să comunice între ele, cu reguli clare pentru protecția datelor.

Am folosit ani de zile Diia în Ucraina – un adevărat “stat în telefon”, “держава в смартфоні”, recunoscută ca cea mai bună aplicație guvernamentala din lume, chiar peste Estonia, construita de echipa lui Mykhailo Fedorov. Am văzut ce înseamnă digitalizarea făcută bine: servicii simple, rapide și construite în jurul omului.

Avem experiență bună și în Moldova. Avem și acces la oamenii care au construit unele dintre cele mai avansate servicii digitale din regiune. Vreau să folosim această experiență pentru a ridica semnificativ stacheta.

Primării capabile să ofere servicii

Reforma administrației locale este dificilă, dar nu mai poate fi evitată.

Depopularea și îmbătrânirea au redus capacitatea multor primării de a angaja specialiști, a pregăti proiecte și a administra servicii.

A păstra formal o primărie, dar a lăsa comunitatea fără inginer, arhitect, asistent social, sistem de apă și capacitate de investiție nu înseamnă autonomie locală funcțională.

Eu am susținut public o variantă mai ambițioasă – 40 de municipalități puternice și eliminarea nivelului raional. Știu că și unii dintre dumneavoastră, în aceasta sală, inclusiv în opozitie, împărtășesc această viziune.

Dar suntem în 21 iulie, cu zece zile înaintea unui termen important pentru amalgamare și cu alegeri locale anul viitor.

Să răsturnăm acum întregul proces și să schimbăm regulile în ceasul al 11-lea ar fi iresponsabil. Ar fi o nebunie.

Nu am venit în această funcție pentru a demonstra că am dreptate cu orice preț. Am venit să obțin rezultate și trebuie să lucrez cu realitatea pe care o avem. Vom continua procesul de amalgamare aflat în curs, îl vom îmbunătăți acolo unde încă este posibil și vom pregăti serios reforma nivelului raional.

Rezultatul urmărit nu este o organigramă mai frumoasă. Rezultatul este ca mai mulți bani să ajungă în servicii și investiții locale, nu în structuri administrative care nu mai corespund realității.

Proprietatea publică

Statul trebuie să știe ce deține, cât valorează, cum este folosit și ce rezultate produce.

Vom realiza inventarul digital al proprietății publice, auditul întreprinderilor și evaluarea activelor. Consiliile vor fi selectate competitiv, iar indicatorii de performanță vor fi publici.

Întreprinderile viabile vor fi restructurate. Unele pot fi listate parțial, dacă aceasta aduce transparență, capital și o administrare mai bună. Activele comerciale pentru care statul nu are o justificare strategică vor fi privatizate prin proceduri deschise și competitive.

Nu putem tolera situații în care un activ al statului este dat în chirie la un preț simbolic, iar diferența ajunge într-un plic la director. Și nu cred că soluția este să mai angajăm încă un rând de inspectori. Mai multe controale într-un sistem netransparent pot însemna doar mai multe ocazii de corupție.

Soluția este simplă: ceea ce statul nu are nevoie să păstreze și nu poate administra corect trebuie vândut transparent, prin competiție reală și la vedere.

Știu că „privatizare” este astăzi un cuvânt compromis. Oamenii au motive să fie neîncrezători, după tranzacții făcute în umbră, cu reguli neclare și patrimoniu public împărțit între apropiați. Nu voi accepta repetarea acestor practici. Îmi asum personal ca orice privatizare să aibă transparență maximă, competiție reală și reguli clare, astfel încât fiecare cetățean să poată vedea cine cumpără, la ce preț și în ce condiții.

Dar nici nu vom pretinde că o clădire abandonată, un teren nefolosit sau o întreprindere care acumulează pierderi servește interesul public doar pentru că figurează în proprietatea statului. Un activ public trebuie să producă un serviciu, un venit sau o investiție. Altfel, trebuie găsită o utilizare mai bună.

În sumar, principiile de care mă voi ghida la acest capitol sunt simple:

- **Niciun program fără un rezultat măsurabil.**
- **Nicio investiție mare fără un proiect matur.**
- **Nicio instituție fără o responsabilitate clară.**
- **Nicio remunerație fără o justificare solidă.**

4. Securitate, justiție și pace

A patra întrebare este cum protejăm pacea, democrația și legea.

Republica Moldova se află lângă cel mai grav război din Europa ultimelor decenii. În același timp, am fost supuși finanțării politice ilegale, ingerinței electorale, propagandei, atacurilor cibernetice și presiunii energetice.

Nu vorbesc despre aceste riscuri doar din rapoarte.

Am trăit la Kyiv. Știu sunetul alarmei de antirachetă. Știu cum zboară un Shahed și cum lovește un Kalibr. Știu cum este să aduni dimineața cioburile geamurilor sparte de explozia unui Iskander la 50 de metri de casa ta.

Tocmai de aceea nu vreau nici să dramatizez, nici să minimalizez.

Riscurile sunt reale și sunt legate între ele. O întrerupere energetică poate deveni o criză socială. Un atac cibernetic poate opri un serviciu public. Criminalitatea organizată poate finanța destabilizarea. Manipularea poate afecta alegerile și încrederea în instituții.

A le ignora nu înseamnă prudență. Înseamnă să lași statul nepregătit.

Neutralitatea constituțională nu obligă Republica Moldova să fie slabă. Nu ne interzice să protejăm spațiul aerian, frontiera, infrastructura critică, comunicațiile și cetățenii.

Vom investi etapizat în supraveghere aeriană, comunicații, mobilitate, protecție cibernetică și capacitatea de răspuns la crize. Vom moderniza sistemul de avertizare publică și protecția civilă.

La frontieră, acoperirea cu tehnologii moderne trebuie să crească de la aproximativ 25% la 60% până în 2029.

O frontieră mai sigură nu trebuie să fie una mai lentă. Tehnologia și controlul bazat pe risc trebuie să faciliteze comerțul și mobilitatea legală și să concentreze resursele asupra amenințărilor reale.

Poliția trebuie să fie mai aproape de comunitate, iar investigațiile să se concentreze pe cele mai presante amenințări – traficul de droguri și de persoane, crima organizata, criminalitatea cibernetică și finanțarea destabilizării.

Nu este suficient să reținem executanții. Trebuie să identificăm cine organizează, cine finanțează și cine beneficiază.

Justiția – de la proces la rezultate

În justiție, a început un proces dificil de evaluare externă a integrității.

Dintre persoanele evaluate, peste o treime nu se mai regăsesc în sistem. În perioada 2023–2025, Consiliul Superior al Magistraturii a propus pentru numire aproape 90 de judecători noi.

Aceste cifre arată amploarea schimbării. Nu înseamnă că problema justiției a fost rezolvată.

Cetățeanul nu evaluează reforma prin numărul de comisii. O evaluează prin durata cauzei civile, calitatea hotărârii, executarea ei și existența aceleiași reguli pentru omul simplu și pentru omul influent.

Evaluarea judecătorilor și procurorilor trebuie finalizată, funcțiile vacante trebuie ocupate, iar Curtea Supremă de Justiție trebuie să devină complet funcțională.

Trebuie să reducem stocul de dosare și să extindem dosarul judiciar electronic.

Independența justiției este esențială. Dar independența nu înseamnă lipsă de răspundere profesională și de integritate.

Lupta împotriva corupției nu poate fi măsurată doar prin numărul dosarelor pornite. Avem nevoie de investigații profesioniste, cauze judecate într-un termen rezonabil și prejudicii recuperate.

Bunurile provenite din infracțiuni trebuie identificate, confiscate și valorificate transparent.

Cine fură bani publici nu fură de la o instituție abstractă. Fură dintr-un drum, un medicament, o școală sau o pensie.

Reintegrarea țării

Apropierea dintre cele doua maluri va fi abordată pașnic, etapizat și fără escaladare.

Vom menține pacea și stabilitatea în Zona de Securitate și vom proteja interesele cetățenilor de pe ambele maluri.

Evitarea escaladării nu înseamnă însă acceptarea permanentă a unor reguli diferite, a încălcării drepturilor fundamentale sau a prezenței militare ruse ilegale.

Aplicarea legislației europene trebuie pregătită pentru întreg teritoriul Republicii Moldova în frontierele sale recunoscute internațional.

Fondul de convergență va deveni operațional de la 1 ianuarie 2027, cu reguli publice și raportare transparentă.

Vom extinde accesul locuitorilor regiunii la serviciile publice naționale și vom aplica gradual reguli fiscale, vamale, economice, sociale și de mediu comune.

Reintegrarea trebuie să avanseze prin avantaje concrete pentru oameni – servicii, infrastructură, educație, oportunități economice și protecția drepturilor.

Angajamentul nostru este clar: **vom proteja pacea fără să ignorăm riscurile, democrația fără ezitare și legea fără standarde diferite.**

5. Calitatea vieții și coeziunea socială

Ultima întrebare este cum se vor vedea aceste reforme în viața oamenilor.

Cetățenii nu trăiesc în indicatori macroeconomici. Ei trăiesc din salariul primit la sfârșitul lunii, din factura pe care trebuie să o achite, din timpul de așteptare la medic, din calitatea școlii copilului și din siguranța că părinții lor vor avea sprijin la bătrânețe.

Creșterea economică trebuie să producă locuri de muncă, venituri și servicii mai bune.

Mai mulți oameni în muncă.

Rata de ocupare a populației între 20 și 64 de ani este de aproximativ 57%. Obiectivul este să ajungă la 62% până în 2029.

În perioada 2026–2029, cel puțin 100.000 de persoane trebuie integrate în muncă prin serviciile de ocupare.

Rata tinerilor care nu sunt nici în educație, nici în muncă este de 23,2%. Obiectivul este reducerea ei la 15%.

Aceste ținte sunt importante pentru economie, dar și pentru sustenabilitatea pensiilor și a protecției sociale.

Vom simplifica angajarea, vom introduce registrul digital al salariaților și vom adapta legislația la formele moderne de muncă, păstrând protecția efectivă a angajatului.

Trebuie să valorificăm mai bine potențialul femeilor, tinerilor, persoanelor cu dizabilități, refugiaților din Ucraina, celor reveniți din diasporă și oamenilor în etate care vor și pot continua să lucreze.

Protecție pentru cei care nu pot munci

Vreau să fie foarte clar: viziunea noastră nu îi uită pe oamenii care nu pot munci.

O societate se judecă și după modul în care îi protejează pe cei care nu se pot proteja singuri – copiii, persoanele cu dizabilități, oamenii bolnavi, vârstnicii singuri și familiile aflate în criză.

Sistemul eSocial va conecta prestațiile, serviciile și măsurile de ocupare, astfel încât sprijinul să răspundă situației reale a familiei.

Nu vrem un sistem care trimite omul de la o instituție la alta. Dar nu vrem nici unul care menține dependența atunci când omul poate fi sprijinit să revină în educație, muncă și viața comunității.

Vor fi create cel puțin 3.000 de locuri noi de creșă. Aceasta înseamnă servicii mai bune pentru copii, dar și posibilitatea ca mai mulți părinți – în special femei – să revină la muncă.

Protecția copilului va pune accent pe susținerea părinților să-și crească copii în mediul familial, pentru a preveni separarea, violența sau abuzul.

Vom continua dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități, vom dezvolta serviciile comunitare și vom extinde rețeaua centrelor pentru victimele violenței.

În domeniul pensiilor, trebuie să fim onești.

Avem prea puțini angajați raportat la numărul pensionarilor, iar contribuțiile nu acoperă cheltuielile sistemului. Ceasul demografic lucrează împotriva noastră, iar fără

schimbări acest raport se va înrăutăți.

Nu există o formulă simplă.

Avem nevoie de mai mulți oameni care lucrează legal, salarii și productivitate mai mari, contribuții colectate corect și economisire suplimentară pentru bătrânețe.

Vom pregăti introducerea unui Pilon II de pensii, bazat pe economisire în conturi individuale. O parte din veniturile obținute prin privatizări transparente poate finanța costul de pornire și tranziția, astfel încât reforma să nu fie plătită de actualii pensionari.

Sistemul actual, bazat aproape exclusiv pe contribuțiile celor care lucrează astăzi, nu poate rămâne singura soluție într-o societate care îmbătrânește.

Protejarea vârstnicilor înseamnă, în același timp, acces la medic, îngrijire la domiciliu, servicii comunitare și combaterea izolării.

Educație măsurată prin ceea ce învață copilul

În 2025, rata de promovare la matematică la examenele de clasa a IX-a a fost de aproximativ 71%.

Obiectivul este să ajungă la minimum 80% în toate raioanele.

Decalajul dintre mediul rural și municipiul Chișinău la matematică este de aproximativ 24 de puncte procentuale. Până în 2029 trebuie redus cu cel puțin o treime.

Aceste cifre ne arată dacă un copil primește o educație bună indiferent de localitate și de venitul familiei - el va avea rezultate bune.

Din 2027, vor fi introduse curriculum și manuale noi, inclusiv competențe financiare, digitale, media și de mediu.

Dar reforma începe cu profesorul.

Obiectivul este atragerea anuală a cel puțin 500 de tineri în școli și grădinițe. Salariul mediu al cadrelor didactice trebuie să ajungă la cel puțin 120% din salariul mediu pe economie.

Vom moderniza rețeaua celor 90 de Școli Model și vom investi cel puțin șase miliarde de lei în infrastructura educațională și de cercetare.

Rețeaua școlară va fi adaptată după un criteriu principal – calitatea educației copilului.

Nu are sens să păstrăm formal o școală în care lipsesc profesorii la disciplinele de bază. Dar nici nu vom reorganiza o instituție fără transport sigur, investiții și o alternativă evident mai bună pentru copil.

Economiile obținute trebuie să rămână în educație.

Învățământul profesional și dual va fi conectat mai bine la angajatori, iar universitățile și cercetarea – la economie.

Inteligența artificială va schimba profund ocupațiile. Trebuie să îi pregătim pe copii și adulți nu doar pentru primul loc de muncă, ci pentru mai multe schimbări profesionale pe parcursul vieții.

Sănătate construită în jurul pacientului

Sistemul de sănătate trebuie organizat în jurul pacientului, prevenției și continuității îngrijirii.

Medicul de familie trebuie să coordoneze traseul pacientului și să soluționeze mai multe probleme aproape de domiciliu.

Obiectivul este ocuparea a minimum 90% din posturile de medici de familie.

Solicitările acute necomplicate trebuie gestionate rapid – prin consultație, triaj, echipă mobilă sau telemedicină. Acoperirea vaccinală pentru vaccinurile prioritare trebuie să ajungă la cel puțin 95%.

Vom investi în prevenție și screening. Este mai bine pentru pacient și mai eficient pentru buget să depistăm o boală devreme decât să intervenim doar când apar complicațiile.

Vom implementa Masterplanul spitalicesc și proiectele spitalelor regionale de la Bălți și Cahul. Vom integra mai bine oncologia, sănătatea mintală, reabilitarea, geriatria și îngrijirile paliative.

Dosarul electronic trebuie să permită ca informația medicală să însoțească pacientul, nu să rămână izolată în registre diferite.

Personalul medical trebuie remunerat și motivat, dar și eliberat de raportările care nu contribuie la îngrijirea pacientului.

Cultura și spațiul informațional

Cultura nu este o anexă a programului.

Ea contribuie la identitate, educație, turism, economie locală și coeziune socială. Într-o societate supusă propagandei și divizării, cultura și mass-media liberă contribuie și la reziliența democratică.

Vom proteja patrimoniul, vom moderniza muzeele și bibliotecile și vom susține oamenii de cultură, cinematografia și industriile creative.

Vom apăra pluralismul, independența editorială și siguranța jurnaliștilor, fără a transforma reglementarea într-un instrument de control politic.

Modul de implementare

Stimați deputați,

Aceste cinci blocuri nu sunt separate.

Economia creează resursele.

Integrarea europeană ne oferă direcția, standardele și o parte importantă din finanțare.

Un stat eficient transformă resursele în rezultate.

Securitatea și justiția protejează ceea ce construim.

Educația, sănătatea și protecția socială determină dacă dezvoltarea ajunge la oameni.

În primele o sută de zile nu vom rezolva toate problemele țării. O asemenea promisiune nu ar fi credibilă.

Dar trebuie să se vadă metoda de lucru.

Vom prezenta politica fiscală pentru 2027.

Vom continua inventarul barierelor administrative și revizuirea actelor permisive.

Vom limita controalele neesențiale și vom trece la controlul bazat pe risc.

Vom începe auditul funcțional al administrației și inventarierea proprietății publice.

Vom aproba portofoliul proiectelor industriale, logistice și de infrastructură prioritare.

Vom pune în funcțiune mecanismul central de urmărire a angajamentelor europene și a Planului de Creștere.

Fiecare ministru va avea obiective, termene și indicatori. Progresul va fi examinat regulat în Guvern și raportat public.

Când o instituție întârzie, vom spune unde este blocajul și cine trebuie să îl rezolve.

Când o măsură nu funcționează, o vom modifica.

Nu voi pretinde că nu vom face greșeli. Vor exista și decizii care trebuie corectate.

Dar nu vom ascunde greșelile, nu le vom apăra din orgoliu și nu vom înlocui lipsa rezultatelor cu mai multă comunicare.

Voi cere miniștrilor să petreacă mai puțin timp explicând procese și mai mult timp rezolvând blocaje.

Iar instituțiile vor trebui să coopereze. Cetățeanul nu trebuie să plătească pentru rivalitățile dintre ministere, agenții sau conducătorii lor.

Consultarea este necesară. Dar nu va fi folosită drept scuză pentru amânare.

Vom asculta. Vom calcula. Vom decide. Și vom implementa.

Pentru acest program vă solicit votul de încredere pentru următoarea echipă:

Cristina Gherasimov – viceprim-ministră pentru integrare europeană;

Mihai Popșoi – viceprim-ministru și ministru al afacerilor externe;

Eugen Osmochescu – viceprim-ministru și ministru al dezvoltării economice și digitalizării;

Vladimir Bolea – viceprim-ministru și ministru al infrastructurii și dezvoltării regionale;

Valeriu Chiveri – viceprim-ministru pentru reintegrare;

Dan Perciun – ministru al educației și cercetării;

Radu Musteața – ministru al agriculturii și industriei alimentare;

Daniella Misail-Nichitin – ministră a afacerilor interne;

Vladislav Cojuhari – ministru al justiției;

Victoria Belous – ministră a finanțelor;

Natalia Plugaru – ministră a muncii și protecției sociale;

Alexandru Gasnaș – ministru al sănătății;

Gheorghe Hajder – ministru al mediului;

Dan Suruceanu – ministru al culturii;

Dorin Junghietu – ministru al energiei;

Anatolie Nosatîi – ministru al apărării;

și **Alexei Buzu** – secretar general al Guvernului.

Stimați deputați,

Nu vă cer un cec în alb.

Vă cer votul pentru un program cu o direcție clară, indicatori măsurabili și termene asumate.

Voi fi deschis la propunerile bune, indiferent de fracțiunea din care vin. O soluție bună pentru țară nu devine mai puțin bună pentru că a fost formulată de opoziție.

Dar vă invit și la o dezbatere mai responsabilă decât simpla enumerare a problemelor.

Nu este suficient să spuneți că reforma fiscală propusă de Guvern este greșită. Prezentați propria reformă fiscală – cu cote, baze de impozitare, costuri, efecte asupra investițiilor și impact bugetar.

Nu este suficient să criticați salariile din sectorul public. Prezentați propria viziune asupra Legii salarizării – ce funcții trebuie plătite mai bine, unde există privilegii, ce eliminăm și cât costă.

Nu este suficient să spuneți că reforma administrației locale este prea lentă sau prea rapidă. Prezentați o soluție aplicabilă de la situația în care suntem astăzi – 21 iulie 2026, cu procesul de amalgamare în curs și cu alegeri locale anul viitor.

Aceasta ar fi o opoziție responsabilă. Aceasta ar fi o dezbatere de stat, nu doar un foc de artificii politic.

Vă promit că orice asemenea propunere – calculată, coerentă și implementabilă – va fi analizată de Guvern cu toată seriozitatea, indiferent cine o înaintează.

Critica este necesară. Dar cea mai utilă critică vine și cu o alternativă.

Republica Moldova are probleme serioase. Nu le minimalizez.

Avem însă și resurse reale – acces la piața europeană, sprijin financiar fără precedent, antreprenori și profesioniști capabili, o diasporă puternică, experiență în digitalizare și o societate care și-a apărat direcția europeană în condiții foarte grele.

Optimismul meu nu se bazează pe ideea că va fi ușor.

Se bazează pe faptul că avem o direcție, instrumente și oameni capabili să facă această muncă.

Succesul **nu** va fi măsurat prin numărul ședințelor, legilor sau comunicatelor.

Va fi măsurat prin investiții realizate, întreprinderi care cresc, exporturi mai mari, proiecte europene finalizate, servicii publice mai bune și prin numărul oamenilor care aleg să își construiască viitorul aici.

Stimați deputați,

Acesta este programul pentru care vă cer votul și echipa în care aș vrea să aveți încredere. **Înțeleg că nu poți guverna o țară de unul singur. Prefer o idee bună, asumată și realizată împreună, decât o idee perfectă, dar făcută în izolare.** Sunt om de echipă și vreau să lucrăm împreună.

Totodată, înțeleg că atunci când oamenii sunt obosiți și frustrați, orice cuvânt devine o sensibilitate. Nu voi vinde speranțe. **Voi veni cu soluții**: cifre, acțiuni, deblocare și execuție. Nu vreau să contribui la zgomot. **Vreau să înlocuim scandalul cu acțiune.**

Dragi deputați,

Haideți să ne batem pe acțiuni, soluții și cifre, nu să ne sfădim de dragul like-urilor. Cifrele pot fi manipulate, dar ele nu mint. Dacă vedeți o problemă sau o soluție, sunt deschis la propuneri, cu calcule, nu cu lozinci. Spectacolul politic satisface orgolii, dar nu aduce bani la buget.

La final, vreau să vă întreb un lucru - știm cu toții problemele Republicii Moldova. Câtă încredere avem în puterea țării noastre de a reuși?

Pentru că în fața noastră stau **2 opțiuni - să ne punem mâinile în cap de disperare, sau să ne răsuflecăm mânecile și să lucrăm împreună.**

Eu aleg să îmi răsuflec mainicile.

Pentru o economie europeană și un stat eficient.

Să fie într-un ceas bun și Doamne ajută.